

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO: 1980/344

Karar NO: 1980/436

UZLET : Millî Güvenlik Bakanlığı'nın 1979
Kararı'nın 4. maddesi kapsamına giren, sıkı
yönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin
bulunan 1492 sayılı Yasa'nın 13/b maddesi
deki bağlantı koşulunu içeren suçlara ait
davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi
gerektiği Hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Yahya Tapçı 2- Furgut Yıldırım

O L A Y : Yukarıda açık kimlikleri yazılı sanıklar 14/5/1979 günü gecesi

aralarındaki siyasal ve ideolojik düşünce ayrılığı nedeni ile Ünye Çınarlık yolu üzerindeki Şener Can'a ait kahvehaneyi ruhsatsız tabancaları ile ateş edip tarayarak, Cevat ~~Şener Can~~, Ümer Bostancı, İlyas Kızekli ve Mevlüt Kireç isimli kişileri yaralayıp öldürmeye teşebbüs ettikleri ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranışta buldukları iddiası ile Ünye Cumhuriyet Savcılığı'nca düzenlenen iddianame ile eylemlerine uyan Türk Ceza Yasası'nın 450/4., 62(5defa) 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istenmiş ve haklarında Ünye Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Ünye 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 19/2/1980 günü, Esas 1979/179, Karar 1980/12 sayılı

ile sanıklara atılı suçların siyasal ve ideolojik amaçla işlendiği ve 1402 sayılı Yasa kapsamına girdiği gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

Erzurum-Hars-Ağrı illeri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 numaralı Askeri Mahkemesi, 5.8.1980 günü, 1980/260 Esas sayılı ile: Sanıklara yüklenen suçun Ünye İlçesinde işlendiği, Ordu'da sıkıyönetim ilân edilmiş bulunduğu ve sanıkların eylemlerinin sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantılı olmadığı gerekçeleri ile 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Orhan Erdem, Şeref Bolungüç, Servet Özün ve Hasan Çelikkale'nin katıldığı 18/12/1980 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünceleri yazılıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı

Esas NO: 1980/ 344

ci Yavuz Ögüt'ün Adli Yargı'nın görevli olduğunu belirten sözlü açıklamaları dinledikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Suç 12/9/1980 günü ilan edilen sıkıyönetimden önce 14.5.1979 gününde Ünye'de işlenmiştir.

İncelenen dosya içeriğinden sanıklara atılı suçun siyasal ve ideolojik amaçlı olduğu ve Millî Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına girdiği, böylece sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Gerçi suç, 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a maddesinde öngörülen üç aylık sürede işlenmişse de suçun işleniş biçimi ve güdülen amaç gözönüne alındığında aynı Yasa'nın 13/b maddesinde yer alan ortak ve genel amaç içerisindeki bağlantı koşullarının bu davada gerçekleştiği görüldüğünden, yargılama görevinin Askerî Yargı'ya ait olması gerekir.

Bu nedenle Erzurum-Kars-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2^{nci} numaralı Askerî Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale katılmamışlardır.

SONUÇ : : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Erzurum-Kars-Ağrı İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2^{nci} numaralı Askerî Mahkemesi'nce yapılan başvurusunun reddine, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 8/12/1980 gününde kesin olarak karar verildi.

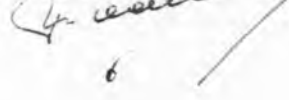
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Orhan Erdem

Üye

Şeref Tolungüç

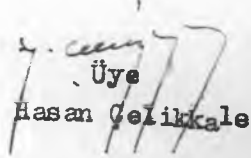
Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

KARŞI OY YAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi " Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır " hükmünü taşımakta idi .

Bu maddenin yazılı biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, sonuçta önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

" a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilânındaki en çok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....."Biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat her ne kadar M.C.K. tarafından yapılmış ise de, maddenin tedvin çalışmalarını daha önce başladığı için bu çalışmalarda ki gerçekler dâhilinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe " Sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar " deyişi kullanılarak maddeye açıklık getirilmeye çalışılmış, Millî Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanunu da olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamlara sebebiyet verdiğinden (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak plân komisyonuna maddenin (b) bendini düzenlerken Millî Savunma Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilme için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibatlı....." biçiminde değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen " umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan " ibaresi ile Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerçekleri benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu görüşlerin ışığı altında ele alınıp irtibat ve dolayısıyla görev tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetim ilânına gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 5436 sayılı Kanunun 12.maddesini ihlal eden suç sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemeleri'nce el konmuş bir suçla, umumi ve müşterek gaye içinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki".....umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktası teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletil-

Esas NO: 1939/

mesinin düşünülmesi, süre ile huğutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir aradana yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığında (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre el konan bir suçlaşmamut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına taşmaması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Millî Güvenlik Konseyi'nin 7 nolu kararına gelince :

Millî Güvenlik Konseyi, (1) nolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yarıta sıkıyönetim ilân ettiğine göre sıkıyönetim ilân nedenlerinin genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçları da ihtas etmek amacı ile (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4. maddesinde, 140 sayılı Sıkıyönetim Kanununun hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Millî Güvenlik Konseyi'nin varlığı'na, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, millî güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır," kuralını vaz ettiğii, kararda genel hatları ile belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanunun'da ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde, ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayları da sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istendiğii kanısına varılmıştır.

Bu kararda 4 gün sonra yine aynı idarece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununca yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiğii, bu değişiklik ile mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiğii, bu usul hükümlerinin geçnişinde de (makabline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4) maddesinin, sıkıyönetim kanunu ile birlikte düşünülerek uygulanması gerekeceğii, binaenaleyh belirtilen sürenin her ilde ilân edilmiş tarihi nazara alınarak-7 nolu kararda belirtilen suçları da aranacağı, ayrıca, olayımızda sıkıyönetim kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan suçimde, sıkıyönetim mahkemeleci in el koyduğu herhangi bir suç da irtibatlı olma halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibarı ile işbu nedenlerle sıkıyönetim ilânından üç ay daha önce 5.6.1978 tarihinde ika edildiğii iddia olunan dava konusu Suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılmıyacağı görüşü ile çoğunluk karına karşıyız.

Üye
Ismail Oğuz

Üye
Servet Üzün

Üye
Hasan Çelikkale